

GRAS IS GRAS ?

Bert van der Hooien, Rob Wolters

'Gras is gras', was het commentaar van een ambtenaar van een Noorddrentse gemeente over de opschudding die ontstond rond de aanleg van een voetbalveld in een natuurreservaat. Niet iedereen denkt er echter zo over, getuige de soms felle 'strijd om de hektarés', die in het landelijk gebied van Nederland woedt tussen boeren en natuurbeschermers.

De problematiek rond de vorming en het beheer van reservaten in de agrarische gebieden van Haren, Roden-Norg en Peize-Vries is door de auteurs van dit artikel, tezamen met een drietal medestudenten beschreven in het kader van het afstudeerproject bij de Vakgroep Planologie en Demografie van de Subfakulteit Geografie in Groningen (1).

De strijd om de hektarés

Het onderzoeksgebied beslaat een drietal gebieden in Groningen en Drente, te weten Haren, Roden-Norg en Peize-Vries. Vergelijken met de gemiddelde situatie in Nederland behoren Haren en Roden-Norg tot de landbouwkundig marginale gebieden. De externe produktie-omstandigheden (verkaveling, waterhuishouding ed.) worden beschouwd als de voornaamste oorzaak van de slechte inkomenssituatie en werk-omstandigheden waarmee de boeren hier te maken hebben.

Als vergelijkingsgebied gekozen kent Peize-Vries betere externe produktie-omstandigheden en een intensievere bedrijfsvoering als gevolg van een drietal ruilverkavelingen, die in de laatste 30 jaar hebben plaats gevonden (Peize-Bunne, opgestart in 1950 en afgerond in 1974; Peizermade, opgestart in 1961 en afgerond in 1974 en als laatste de ruilverkaveling Vries, opgestart in 1966 en afgerond in 1976).

In de drie genoemde gebieden streven de landbouwers er in het algemeen naar om zoveel mogelijk hektarés aan hun bedrijfsbezit toe te voegen, of in elk geval hun bedrijfsbezit te stabiliseren. Reservaatvorming, bijvoorbeeld in het kader van de Relatienota wijzen de boeren in principe af. *Reseroaatsgronden zijn gronden die men voor altijd kwijt is*, zo wordt geoordeeld.

Het belang van reservaten is echter zeer groot. Door onderzoek is vast komen te staan, dat zo'n 90 % van de diversiteit aan natuur- en landschapswaarden in Nederland terug te vinden is in reservaten. Het uiteindelijke resultaat is de 'strijd om de hektarés'. Kenmer-

kend daarbij en in wezen de strijd versterkend, is de wederzijdse negatieve beeldvorming. Zowel de landbouw als de natuurbescherming strijden ieder voor haar eigen deelbelang, met gebruikmaking van de instrumenten die haar het beste uitkomen op dat moment. Zo wordt de Relatienota de boeren 'in de maag gesplitst' en de landinrichting de natuurbeschermers.

Haren

In Haren koopt de natuurbescherming al vele jaren terreinen aan. Met name de aankopen van Het Groninger Landschap veroorzaakten nogal wat onrust onder de plaatselijke boeren.

Men vreesde namelijk onder meer verruiging van de eigen terreinen als gevolg van het door Het Landschap gevoerde extensieve beheer. Per 1-1-1983 was er in totaal 353 ha reservaat aangekocht, niet alleen door Het Groninger Landschap, maar ook door het Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. De meeste reservaten liggen in de Onner- en Oostpolder en rond het beekdal van de Drentse A.

In 1977 werd door de provincie en het Ministerie van

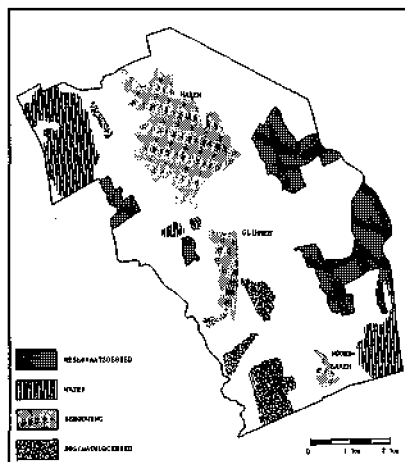
VRO (in samenwerking met het Ministerie van Landbouw en Visserij) de globale aanwijzing in het kader van de Voorrangsinventarisatie Relatienota vastgesteld. Gedacht werd aan zo'n 1200 ha reservaat (400 ha in het beekdal van de Drentse A en 785 ha in de Onner- en Oostpolder). Overigens had Het Groninger Landschap plannen voor zo'n 1800 tot 2000 ha.

Deze onderhandelingen konden plaatsvinden, zonder dat de gemeente en vertegenwoordigers van de zijde der landbouw daarbij betrokken dienden te worden. Pas in 1979 kwamen deze achter de besprekingen en reageerden scherp afwijzend. Het gemeentebestuur tekende protest aan tegen deze 'c/aims van hogehand'. Men voelde zich buitenspel gezet, terwijl juist de gemeente de definitieve planologische inrichting van het gebied zou moeten geven via het bestemmingsplan buitengebied.

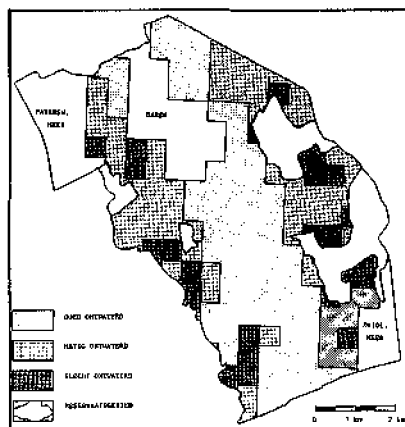
De bezwaren van de landbouw waren onder andere gericht op het grote oppervlak aan reservaten en de tijdsduur die met de aankoop gemoed was (deze zou tot 50 jaar kunnen olopden), waardoor er grote onzekerheid zou kunnen ontstaan voor de boeren. De vrees was namelijk dat er minder geïnvesteerd zou worden. Daardoor zou langzamerhand het gebied

Diepe wiforkavelingsloten langs het Bunnerveen

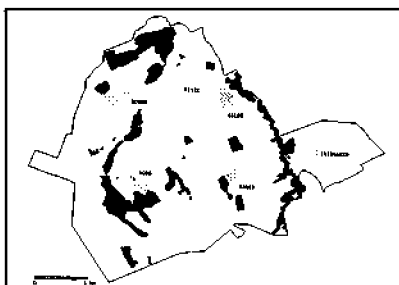
Kaart 1: Lokatie en begrenzing van de reserwaatsgebieden in Haren

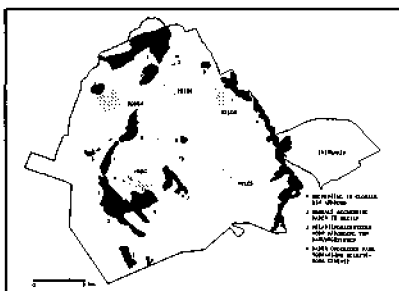
Kaart 4: Lokatie reserwaatsgebieden in relatie met de ontwatersingsituatie in Horen

landbouwkundig gezien in een neerwaartse spiraal terecht kunnen komen, met verlies aan werkgelegenheid.

Duidelijk moge zijn dat de Relatienota, mede bedoeld om tot een verweving tussen landbouw en natuur en landschap te komen, de standpunten en de verhoudingen tussen boeren en natuurbeschermers in grote mate gepolariseerd heeft. De intensieve lobby die de landbouwvervolgens op gang bracht (oa. het schrijven van brieven, het inschakelen van de media, het organiseren van protestacties en het schrijven van een onder-

Kaart 2: Gebieden die in het kader van de voorrangsinventarisatie in aanmerking komen voor de relatienota

Kaart 3: De situatie omtrent de aanwijzing van de rektienotagebieden ten tijde van het ontwerp-streekplan Noord-Drente

zoeksrapport) droeg ertoe bij dat er in 1983 een Werkgroep Landelijk Gebied werd geïnstalleerd. Haar doelstelling is 'het ontwerpen van een integrale visie op het functioneren van het landelijk gebied van de gemeente Haren, waardoor een werkbare situatie ontstaat voor zowel de landbouw als de natuur- en landschapsbelangen in de gemeente'. Op 21-12-1984 werd het rapport gepubliceerd; daarin worden vier reservaten aangewezen met een totale oppervlakte van 475 ha (zie kaart 1). Voor de landbouw was, voor de instelling van de Werkgroep, maximaal 400 ha reservaat aanvaardbaar. Nog afgezien van de aanzienlijke vermindering in het aantal hectares, ligt de grote winst voor de landbouw in het feit dat de landbouwkundige inrichting van het gebied in het kader van de landinrichting verbeterd zal worden!

Roden-Norg

Ook in het gebied van Roden-Norg heeft de natuurbescherming al een groot aantal reservaten aangekocht. Te denken valt aan het Steenbergerveld, het Norgerveld, het Tonckensbos, de Kleibos, terreinen rond het Leekstermeer en het Schilleveen. In de Voorrangsinventarisatie van de Relatienota werd

gedacht aan zo'n 2150 ha relatienotagebieden. De verwachting was dat 9/10 daarvan reservaat zou worden. De nadere invulling van die hectares vond ten tijde van ons onderzoek achter gesloten deuren plaats; de informatie werd geheimgehouden. De reden daarvoor was om niet nog meer onrust in de streek te doen ontstaan.

In Noord-Drente lijkt momenteel overigens hetzelfde proces gaande als in Haren. Hoewel in theorie de 2150 ha als streefcijfer gehandhaafd blijft, voorspelt de vergelijking van kaart 2 uit het voorontwerp Streekplan met kaart 3 uit het ontwerp streekplan niet veel goeds. Een aantal gebieden is van de kaart verdwenen. Tevens is het nog geenszins zeker, gezien het op kaart 3 geïntroduceerde onderscheid in relatienotagebieden, dat al de overige gebieden zich kunnen handhaven.

Net als in Haren valt ook in Roden-Norg een toenemende polarisatie te constateren tussen de landbouw en de natuurbeschermingsorganisaties, kulminerend rond de herziening van het Streekplan Noord-Drente. In het najaar van 1985 verscheen het ontwerp-streekplan. Vergeleken met het in 1984 verschenen voorontwerp is het ontwerp een stuk landbouwvriendelijker geworden.

Natuurbeschermingswet en Wet op de Ruimtelijke Ordening

Naast het aankopen van gronden, in of buiten relatienotaverband, zijn er nog twee andere instrumenten om ecologisch waardevolle gebieden veilig te stellen, namelijk de Natuurbeschermingswet (NBW) en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO).

De NBW is het instrument bij uitstek om natuurgebieden een passende bescherming te geven. Indien een gebied door de Minister op grond van de NBW wordt aangewezen als beschermd of staatsnatuuriemontument, dan mogen in principe de aanwezige waarden niet worden aangetast. Sinds de inwerkingtreding van deze wet in 1967 zijn er ongeveer 70 gebieden als beschermd natuurmonument aangewezen en 50 als staatsnatuuriemontument. Bepaald niet veel, gezien de grote hoeveelheid aan kwetsbare gronden in Nederland. De lage prioriteit die aan de NBW wordt gegeven uit zich ook in Haren en Noord-Drente. In deze reservaatrijke gebieden is slechts één reservaat, het Elzenbroek in Roden, aangewezen; een 'ambtelijke vinger-oefening', aldus een woordvoerder van NMF Drente. De Wet op de Ruimtelijke Ordening verplicht de gemeenten een, om de 10 jaar te herzien, bestemmingsplan buitengebied (b.g.) op te stellen. De bestemming 'natuurgebied' of 'natuurschoongebied' in deze plannen moet garant staan voor een hoge mate van bescherming van de als zodanig bestemde gebieden. Een mindere mate van bescherming voor natuur- en landschapswaarden biedt de bestemming 'agrarisch ge-

Staatsnatuurnonument Ekenbroek bij Metap

bied met (hoge) natuurwetenschappelijke en/of landschappelijke waarden. De bestemming 'agrarisch gebied' (de grootste categorie in veel bestemmingsplannen) biedt nauwelijks enige bescherming voor natuurwaarden.

Het studiegebied geeft een goede indicatie hoe het met de naleving van de WRO gesteld is. De bepaald niet opwekkende konklusie moet zijn, dat er slechts één gemeente is, die over een modern en adequaat bestemmingsplan b.g. beschikt, te weten Peize. Een belangrijke oorzaak hiervan is, dat er tegen dit plan geen Kroonberoep is aangetekend. Aan het bestemmingsplan b.g. Haren en Roden is door de Kroon grotendeels goedkeuring onthouden. Terwille van natuur- en landschapsbehoud kan men op basis van deze plannen dan ook geen beperkingen aan de landbouw opleggen. Ook is geen voorbereidingsbesluit (meer) geldig. Het buitengebied is met andere woorden, planologisch gezien, vogelvrij. Het bestemmingsplan

b.g. Norg is in mei 1985 door de Kroon grotendeels goedgekeurd. Het is echter een partieel plan dat zich merendeels uitstrekt over de meest waardevolle gebieden. Voor de rest van het landelijk gebied geldt een zeer verouderd plan uit 1939. Het bestemmingsplan b.g. Vries dateert uit 1971. Hoewel dit plan in 1981 (!) volledige rechtskracht heeft verkregen, zijn inmiddels alweer meer dan 10 jaar verstreken. Het plan is dus alweer verouderd en aan herziening toe.

Verder bleek er slechts in één gemeente (Norg) regelmatige controle in het buitengebied te zijn. In de rest van de gemeenten was de controle incidenteel (\pm 1 keer per jaar), gebrekkig en volgens verschillende gemeente-ambtenaren niet effectief.

Van het uitgangspunt in onder meer de Nota Landelijke Gebieden, dat alle natuurgebieden een toereikende planologische bescherming moeten hebben, is in het studiegebied derhalve nog geen sprake.

Het bovenstaande rechtvaardigt het in natuurbeschermingskringen wijd verbreide standpunt, dat het in eigendom verwerven van gebieden nog steeds het beste

middel is om natuur- en landschapswaarden veilig te stellen.

Beschermde reservaten?

"Veiligstellen" is in dit verband trouwens een wel zeer relatief begrip. Dit blijkt vooral uit de toestand waarin verschillende reservaten zich in met name Vries bevinden. De ruilverkavelingen in deze gemeente verschaften de boeren weliswaar betere productie-omstandigheden, maar de gevolgen voor het landschap waren desastreus. Vooral de ruilverkaveling Peize-Bunne was, zoals een woordvoerder van de PPD Drente het uitdrukte, *een kwestie van de bulldozer erover!* In deze vroege ruilverkaveling was sprake van een absolute dominantie van landbouwbelangen, waarbij de konsulent van Staatsbosbeheer tegenover een overmacht van het reeds goed georganiseerde ambtenarenapparaat van Landbouw en Visserij stond. De gevolgen waren ernaar: van het 800 ha grote hoogveengebied het Bunnerveen bleef nog maar zo'n 50 ha gespaard. Het huidige Bongeveen kon ternauwernood nog worden veilig gesteld, dit mede op verzoek van een 30-tal boeren uit de omgeving. De Noord- en Zuidlange Aren, tezamen een compleet beekdal vormend, werden van de kaart geveegd. Tevens werd het waterpeil drastisch omlaag gebracht en werden houtwallen geslecht.

In de ruilverkaveling Vries (1966) werd meer rekening gehouden met natuuren landschap, maar ook hier werd grote schade toegebracht aan onder meer de Ydermade, het dal van de Matsloot en het ontginningsgebied tussen Laar en het Noordse Veld.

De reservaten die in ruilverkavelingsverband gevormd werden, bleven als ekologische eilandjes in een zee van kultuurgebied achter. Maar ook deze laatste bolwerken van het natuurbehoud blijken niet stand te houden. Reservaten als het Bunnerveen en het Hoogveen worden omringd door diepe ruilverkavelingsloten, die niet alleen het agrarisch gebied ontwateren maar ook de reservaten. Vooral het Bunnerveen staat er dan ook triest bij: de korhoen is verdwenen en het laaggevaardeerde pipestrootje overwoekert het gebied. Verschillende reservaten in Vries wordt nu weinig meer dan een 'landschappelijke' funktie toegerekend. De doelstellingen van het natuurbehoud kunnen bij lange na niet gehaald worden. Een lot dat, met name als gevolg van ingrepen in de waterhuishouding, minstens 40 natuurgebieden in Drente ten deel valt volgens een recente studie van de PPD.

Een ongeschonden landelijk gebied?

Natuur en landschap in Haren en Roden-Norg, zo werd reeds gesteld, kan nog als tamelijk ongeschonden worden aangemerkt, alhoewel diegenen die deze gebieden voor de oorlog gekend hebben het hier absoluut niet mee eens zullen zijn. Beter is het dan ook te stellen dat in verhouding met andere, ruilverkavelde

Bunneween vóór de ruilverkaveling in 1955

gebieden in Haren en Roden-Norg nog *relatief* veel natuur- en landschapswaarden aanwezig zijn. Op veel plaatsen is het oude patroon van de 19e-eeuwse landbouw nog herkenbaar. Vooral in de beekdalen en rond het Leekstermeer treft men vaak nog tamelijk ekologisch stabiele situaties aan. In verschillende reservaten langs de Slokkert, op de Peestermade lukt het Natuurmonumenten zelfs de oorspronkelijk rijk hooilandvegetatie terug te krijgen.

Ook dit harmonieuze beeld is echter de laatste tientallen jaren wreed verstoord. In waterschapsverband (en rond Langeloo in ruilverkavelingsverband) zijn verschillende aanpassingen in de waterhuishouding, zoals beekrationalisaties, doorgevoerd. Hierdoor is de ontwateringsbasis van het gehele gebied verlaagd. Reservaten langs de gerationaliseerde delen van beken als het Grote Diep (Tempelstukken) en het Oostvoortse Diep (Broeklanden) zijn hierdoor in kwaliteit verminderd, maar ook in de zeer waardevolle *kwel-reservaten* rond het Leekstermeer zijn de gevolgen van de ingrepen in de hogerliggende *infiltratiegebieden* en de (onder-)bemaling in de polder sterk kenbaar. Toch blijven Haren en Roden-Norg voor natuur- en landschap een bijzondere plaats innemen in Groningen en Drente en in feite in heel Nederland: de benaming top-tien-landschap voor Noord-Drente bewijst dit.

De testcase van de nieuwe Landinrichtingswet

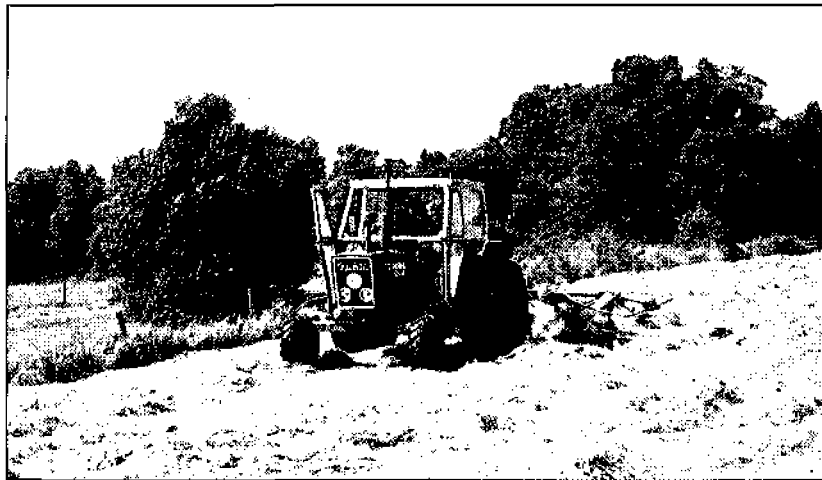
Niet alleen om bovenstaande reden verdienen deze gebieden alle aandacht. In zowel Haren als Roden-

Bunneween na de ruilverkaveling 'm 1918

Norg gaan landinrichtingen op basis van de nieuwe, in oktober 1985 in werking getreden, Landinrichtingswet starten. Dit vooral op de achterstandspositie in de landbouw op te heffen. Er zal voor het eerst gebruik worden gemaakt van het nieuwe instrument 'herinrichting' uit deze wet. Dit instrument wordt gebruikt als gebieden naast landbouwkundige functies, ook nog an-

Boeren worden ingeschakeld bij het reservatsbeheer

dere belangrijke functies als natuur- en landschapshoud en recreatie vervullen (moeten). In natuurbeschermingskringen is men er niet gerust op dat deze wet, die de Ruilverkavelingswet heeft opgevolgd, wel verbetering brengen zal. Ook voor Haren en Roden-Norg brengt men naar voren dat een landinrichting voor de natuurbescherming niet hoeft. Een begrijpelijk standpunt: op welke manier men ook de procedure van de landinrichting verandert en hoeveel vertegenwoordigers van de natuurbescherming men ook in de Herinrichtingscommissie plaatst, feit blijft dat een landinrichting primair gericht is op een verandering van de inrichting van een gebied. Dit terwijl natuur en landschap(-shoud) in waardevolle gebieden als Roden-Norg en Haren juist gebaat zijn bij de instandhouding, cq. het beheer van de bestaande omgeving. De mogelijkheid om bij gebruikmaking van het instrument 'herinrichting' erg kwetsbare gebieden buiten een daadwerkelijke herstructurering te houden, biedt in dit verband nog het meeste perspectief.

Te verwachten invloed op reservaten

Omdat de huidige waarden van natuur en landschap, inclusief die van de reservaten, veelal direct gerelateerd zijn aan een voor de landbouw ongunstige situatie, mag worden aangenomen, dat de herinrichting zijn invloed zal hebben op de mogelijkheden 'natuur' buiten én binnen de reservaten in stand te houden. Zowel in Haren als in Roden-Norg liggen verschillende (kleine) reservaten, waarvan de waarde direct samenhangt met het voorkomen van een hoog waterpeil en een voedselarme situatie, verspreid over het vanuit landbouwkundig oogpunt als 'ontwateringsbehoefig' aangemerkt deel van het landelijk gebied. Wat ook geldt

voor de in Relatienotaverband te vormen reservaten in Haren.

Volgens een woordvoerder van het Landbouwschap in Groningen moet er 'wel het een en ander verbeterd worden aan de waterhuishouding. Het peil moet in ieder geval omlaag'.

De inspraakreacties op het voorontwerp-streekplan Noord-Drente leren dat 'ontwatering' vooral in de Mosterdpot, Jarrens en Middelveennen, het beekdal van het Oostvoortse Diep, het Peizerdiep, de Eeneren en de Noorderstukken, het gebied ten noorden en ten oosten van Peest en de Tussen- en Tempelstukken een potentiële bron van conflicten tussen boeren en natuurbescherming zal gaan worden in de landinrichting.

Zowel Provinciale Staten als de Centrale Landinrichtingscommissie hebben zich op het standpunt gesteld dat de herinrichting zich moet afspelen binnen de kaders zoals aangegeven door het nieuwe streekplan Noord-Drente. Hoewel dit in eerste instantie door de natuurbescherming werd toegejuicht kan er nu, na het uitkomen van het ontwerp streekplan sterk aan getwijfeld worden of dit positief moet worden bestempeld. Zoals reeds werd opgemerkt, vallen nu grote delen van het landelijk gebied in categorie agrarisch gebied en agrarisch gebied met landschappelijke waarde landelijk gebied, waar de landbouwbelangen domineren. Ook is hier de handhaving van de waterhuishoudkundige situatie van de kleine natuurgebieden geen strikte randvoorwaarde. Hoewel in veel gevallen de natuurgebieden, die liggen in bovenstaande categorieën, zelf wel ongemoeid zullen worden gelaten, heeft men in de herinrichting weinig of geen planologische beletsels om de omgeving van de natuurgebieden aan te passen aan de landbouwkundige eisen (waaronder diepe ontwatering). Wat dit voor gevolgen kan hebben leren de ruilverkavelingen in de aangrenzende gemeente Vries. Ook in Haren zal de landbouw, volgens de woordvoerder van het Landbouwschap, er zich tegen verzetten dat er buiten de Relatienotagebieden beperkingen voor de agrarische bedrijfsvoering komen, dan wel (in de herinrichting) blijven bestaan. Technische maatregelen ten behoeve van de bescherming van reservaten, die de agrarische bedrijfsvoering niet schaden, als dammen, stuwen en duikers, stelt men hier tegenover. Het grote probleem dat voor de natuurbescherming aan dergelijke kunstgrepen kleef, is dat deze het gewenste resultaat, de bescherming van het reservaat, vaak niet weten te bereiken. Alleen in grote reservaten als het Fochteloër- en het Bargerveen hebben zulke maatregelen kans van slagen. In veel gevallen biedt alleen de aanleg van tamelijk brede bufferzones de reservaten die liggen in een diep ontwaterde en zwaar bemeste omgeving op korte termijn nog enige kans

Harensse wildernis

Burneraeen

van overleven. Ook een bufferzone blijft echter een lapmiddel: de in het reservaat doorwerkende negatieve invloeden van ingrepen en activiteiten buiten de buffer kunnen met dit middel niet worden aangepakt. In Haren, maar ook in Roden-Norg is het Landbouwschap, begrijpelijkerwijs, fel tegen de aanleg van bufferzones in het agrarisch gebied.

Vreemder, maar niet onverwacht, is de reactie van het in Noord-Drente opererende waterschap Noorden-veld: *'Aanpassingswerken in en ten behoeve van natuurgebieden mogen niet tot peilverhogingen in de aangrenzende landbouwgebieden leiden. Bufferzones behoren binnen natuurgebieden te liggen'* (2). Hoewel een waterschap in principe de waterhuishoudkundige belangen van al zijn ingelanden (diegenen die gronden in het waterschap hebben liggen) even zwaar moet laten wegen, mag uit bovenstaande opmerking blijken,

waar dit grote, in de Herinrichtingscommissie vertegenwoordigde, waterschap zijn prioriteiten legt.

Een oud einde of een nieuw begin?

De vraag dringt zich op of de natuurbescherming niet meespeelt aan een spel, waarvan ze gedoemd is de verliezer te worden. De 1200 tot 1800 ha Relatienotagebied dat geclaimd werd in Haren, werd teruggedrongen tot 475 ha, terwijl er als compensatie een landinrichting plaats gaat vinden. Wanneer nu deze landinrichting uitgevoerd wordt zoals dat door het Landbouwschap in het rapport Landbouwvisie Haren wordt voorgesteld, grootschalige kavelconcentratie, boerderijverplaatsing, diepe ontwatering, dan kan men zich in alle ernst afvragen of de felle strijd om de hektares wel nodig was geweest. De overlevingskansen van de kwetsbare flora en fauna binnen de *'veiliggestelde hektares'* zijn dan wel zeer klein. Een ander resultaat van de gehele gang van zaken is dat boeren

en natuurbescherming verder van elkaar weg komen te staan dan ooit. Ook in Roden-Norg is dit proces gaande. Er wordt geknabbeld aan de 2150 ha aan Relatienotagebied en de vaststelling van het nieuwe streekplan Noord-Drente wat min of meer als de eerste ronde van de landinrichtingsprocedure kan worden beschouwd, heeft zowel boeren als natuurbeschermers op de barricades gebracht. Voor de natuurbescherming is deze hele gang van zaken ronduit ongunstig. En voor de boeren? Door de op de spits gedreven belangen tegenstelling, gekombineerd met gevoelige ingrepen in het vrije ondernemerschap als de superheffing, wordt de *'ga-van-mijn-land-af-politiek'* steeds sterker beleiden. Buiten de reservaten moet niets in de weg worden gelegd. De reële kans bestaat echter dat de door de landinrichting mogelijk, maar ook noodzakelijk gemaakte intensivering vastloopt op melkquota, mestnormen en planologische beperkingen. Een vergrote kans op sanering van bedrijven is hierbij bepaald niet uitgesloten.

Waren én de landbouw én de natuurbescherming beide niet veel beter afgeweesst zonder landinrichting en zonder Relatienota?

Terug naar de natuurbescherming: reservaatvorming in agrarische gebieden heeft pas echt zin als er in de omgeving van de reservaten aan natuurbehoud kan worden gedaan. Dit vereist echter een andere manier van denken, samenwerking en planning, zowel wat de landinrichting als wat de Relatienota betreft. Momenteel bevindt men zich op het heilloze pad dat de natuur terugdringt naar zinkende ecologische eilandjes.

Voor Haren en voor Roden-Norg lijkt te gelden: een weg terug is er niet meer, een andere weg nog wel. De nota GLE Roden-Norg van de Milieuraad Drenthe geeft hierbij een richting aan. Het wachten is op een constructief alternatief van de landbouw.

In Roden-Norg en Haren liggen genoeg stenen opgestapeld voor het voeren van een tachtig-jarige oorlog (3). Enigzins moraliserend zou men kunnen stellen dat een dergelijke oorlog geen winnaars, maar alleen verliezers kent. Het is dan ook voor zowel de landbouw als de natuurbescherming zaak dat men de opgestapelde stenen niet gaat gebruiken voor de verdediging van eigen vesting, maar voor de overbrugging van tegenstellingen.

Literatuur

- 1 "Gras is gras?" Problematiek rond de vorming en het beheer van reservaten in agrarische gebieden. Auteurs: T. Elzinga, B. Sietsma, H. Stoevenbelt, A. R. Wolters en B. v.d. Moolen.
- 2 Inspraakreacties op voorontwerp-Streekplan Noord-Drenthe, nr. 46898, PPC febr. 1985.
- 3 H. W. de Vroome; Inleiding studiedag NIROV "Functiescheiding: een toekomst voor het landschap?" Arnhem, 23-1-85.